

ΤΜ
ΧΠ
ΠΑ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ,
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Newsletter

Σεπτέμβριος 2022 | τ. 60

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Επιμέλεια Έκδοσης: Δρ. Πρόδρομος Μαρδάκης, Υπεύθυνος Έκδοσης: Αν.Καθηγητής Μάριος Χαϊνταρλής, Πρόεδρος ΤΜΧΠΠΑ

ΕΝΤΟΣ

- 1 Editorial
- 2 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο
«ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ,
ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ»
- 5 Συμμετοχή των μελών του
ΤΜΧΠΠΑ στο 61ο
συνέδριο της ERSA
- 5 Επιστημονικό Περιοδικό
«ΑΕΙΧΩΡΟΣ: Κείμενα
Χωροταξίας,
Πολεοδομίας και
Ανάπτυξης»
- 5 Λοιπή επιστημονική
δραστηριότητα
- 6 Νέα του AESOP
- 6 Νέα του ΣΕΜΠΧΠΑ
- 7 Προγράμματα
Μεταπτυχιακών Σπουδών
του Τμήματός μας
- 7 Λοιπά

EDITORIAL

*Πόλεμος και Ειρήνη... της Ευρωπαϊκής
Πολιτισμικής Κληρονομιάς Οι νέες
ιδροκλήσεις των ελληνικών πόλεων*

του Νίκου Σαμαρά*

Η τραγική επικαιρότητα του πολέμου στην Ουκρανία, επαναφέρει στο προσκήνιο ζητήματα διαχείρισης μνημείων πολιτισμικής κληρονομιάς που, για την ευρωπαϊκή ήπειρο τουλάχιστον, θεωρούσαμε πως θα ήταν πλέον, μόνο, αντικείμενα της ιστορίας. Ήταν στις καταληκτικές σημειώσεις του μνημειώδους έργου του «Πόλεμος και Ειρήνη», που ο Λέων Τολστόι διαπίστωνε το αναπόφευκτο της χρησιμοποίησης της έννοιας της εξουσίας για την εξήγηση των ιστορικών φαινομένων, τόσο από τους «γενικούς ιστορικούς», όσο και από τους «ιστορικούς του πολιτισμού». Η πολιτισμική κληρονομιά, προνομιακός φορέας της συλλογικής μνήμης, που με τη διατήρησή της ή τη διαγραφή της συγκροτείται, σε καιρό ειρήνης, το κατασκευασμένο παρελθόν, παρόν και μέλλον των κοινωνιών, είναι πλέον ευάλωτη σε συνθήκες πολέμου, ενώ και η διαχείρισή της μετά τον πόλεμο, υπόκειται σε πολιτικές σκοπιμότητες, που, συχνά, υπερβαίνουν το διεθνές θεσμικό πλαίσιο προστασίας της. Εμβληματικά παραδείγματα μνημείων της νεώτερης ευρωπαϊκής ιστορίας, από χαρακτηριστικές περιόδους αντιμετώπισης καταστροφών πολέμου, αλλά και διαδικασιών οικοδόμησης εθνών, όπως, μετά τις καταστροφές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης και μετά τη διάλυση της πρώην Γιουγκοσλαβίας, αντιμετωπίστηκαν με αξιοσημείωτη διαφοροποίηση, ανάλογα με τις εκάστοτε πολιτικές σκοπιμότητες από τις οποίες οι επιλογές διαχείρισης υπαγορεύονταν, στο ιστορικό τους πλαίσιο θεωρούμενες.

(συνέχεια στην 8^η σελίδα)

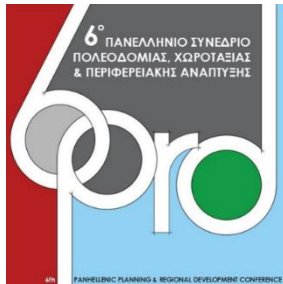

Βερολίνο. Η Kaiser Wilhelm Memorial, περίπου το 1900 και σήμερα

6ο Πανελλήνιο Συνέδριο «ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ»

Το Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΤΜΧΠΠΑ) του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας διοργανώνει το 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Το Συνέδριο πρόκειται να διεξαχθεί κατά το χρονικό διάστημα 29/09/2022 – 02/10/2022 στο Βόλο, στις εγκαταστάσεις του ΤΜΧΠΠΑ

(Πεδίον Άρεως) και αναμένεται να συμμετάσχουν, με φυσική παρουσία, περί τους / τις 350 Συνέδρους.

Το Συνέδριο έρχεται σε μια ιδιαίτερη χρονική συγκυρία για την Ελλάδα καθώς η παρατεταμένη οικονομική κρίση - συνέπεια της κρίσης χρέους, της πανδημίας και, εσχάτως, της ενεργειακής κρίσης - έχει επιφέρει ραγδαίες και ευρείας κλίμακας διαταραχές, καθιστώντας αδήριτη την ανάγκη τροποποίησης των μέχρι πρότινος εφαρμοζόμενων μοντέλων χωρικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού καθώς και των συνακόλουθων πολιτικών. Υπό αυτό το πρίσμα, ο χωρικός και ο αναπτυξιακός σχεδιασμός, έχοντας αποκτήσει αναβαθμισμένο ρόλο, καλούνται αφενός να υπερκεράσουν τις προκλήσεις και αφετέρου να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες της νέας πραγματικότητας η οποία διαμορφώνεται.

Σκοπός του Συνεδρίου είναι η προώθηση του διαλόγου και του προβληματισμού, καθώς και η ανταλλαγή εμπειριών, για θέματα τα οποία αφορούν την Πολεοδομία, τη Χωροταξία και την Περιφερειακή Ανάπτυξη,

με εστίαση στην ελληνική πραγματικότητα.

Το Συνέδριο απευθύνεται τόσο στα μέλη της επιστημονικής κοινότητας όσο και στα στελέχη της δημόσιας διοίκησης και της αυτοδιοίκησης, σε εκπροσώπους φορέων και οργανισμών και στα μέλη της κοινωνίας των πολιτών.

ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΘΕΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Χωρικός και Αναπτυξιακός Σχεδιασμός:
Προκλήσεις και Ευκαιρίες

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΤΙΟΣ, Καθηγητής Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών και Αναπτυξιακών Σχέσεων, Πανεπιστήμιο Πειραιά

ΜΑΡΙΟΣ ΚΑΜΧΗΣ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ΜΑΡΙΑΝΑ ΣΙΓΑΛΑ, Καθηγήτρια Μάρκετινγκ, Πανεπιστήμιο Πειραιά

ΕΙΔΙΚΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΕΣ

- Θαλάσσιος Χωροταξικός Σχεδιασμός (διοργάνωση: Ανέστης Γουργιώτης, Χάρης Κοκκώσης, Ευάγγελος Ασπρογέρακας και Γιώργος Τσιλιμίγκας)
- Διαπεριφερειακές Επενδυτικές Ροές στην Ελλάδα (διοργάνωση: Δημήτρης Καλλιώρας, Μαρία Τσιάπα και Λευτέρης Τοπάλογλου)
- Η Οικιστική Διάχυση και οι Επιπτώσεις της στον Εξωαστικό Χώρο: Αναγνώριση, Ερμηνεία και Εφαρμογές Σχεδιασμού (διοργάνωση: Γιώργος Τσιλιμίγκας και Ανέστης Γουργιώτης)
- Ψηφιακές Υποδομές, Καινοτόμες Εφαρμογές, Μεγάλα Δεδομένα και Χωρικός Σχεδιασμός (διοργάνωση: Αναστασία Πανώρη και Νίκος Γαβανάς)
- Εφαρμογή Νέων και Εναλλακτικών Προσεγγίσεων στην Τουριστική Ανάπτυξη

(διοργάνωση: Θεοδώρα Παπαθεοχάρη, Σπύρος Νιαβής και Χάρης Κοκκώσης)

- Χρήσεις Γης: Παλιές και Νέες Προκλήσεις για το Χωρικό Σχεδιασμό (διοργάνωση: Γεωργία Γεμενετζή και Δημήτρης Μέλισσας)
- Ειδική Συνεδρία Νέων Επιστημόνων

ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ. Τσαλαπάτα (επίσκεψη) (συντονισμός: Νίκος Σαμαράς και Νικολός Βογιαζίδης)
- Μουσείο της Πόλης του Βόλου (επίσκεψη) (συντονισμός: Νίκος Σαμαράς και Νικολός Βογιαζίδης)
- Διεθνές Σεμινάριο Πειραματικού Φωτισμού (μετάβαση στην Τσαγκαράδα Πηλίου) (συντονισμός: Νίκος Σαμαράς και Νικολός Βογιαζίδης)
- Τεχνολογικές Εξελίξεις στο Σύστημα GIS (συντονισμός: Ευάγγελος Ασπρογέρακας και Πάνος Μανέτος)
- Εκδήλωση Συλλόγου Ελλήνων Μηχανικών Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΣΕΜΠΧΠΑ) (συντονισμός: Αναστασία Τασοπούλου)

ΧΡΥΣΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ

Η ΓΑΙΑ Α.Ε. ΜΕΛΕΤΩΝ συστάθηκε το 1999, από μελετητές με έδρα κυρίως τη Θεσσαλονίκη, που δραστηριοποιούνταν στην εκπόνηση ειδικών μελετών πολλαπλού αντικειμένου από τη δεκαετία του 1980.

Η ΓΑΙΑ Α.Ε. ΜΕΛΕΤΩΝ παρέχει υπηρεσίες εκπόνησης και ελέγχου μελετών, επίβλεψης ιδιωτικών και δημοσίων

έργων, υπηρεσίες συμβούλου στους τομείς των χωροταξικών, πολεοδομικών, αρχιτεκτονικών, στατικών, συγκοινωνιακών, λιμενικών, υδραυλικών, ενεργειακών, τοπογραφικών και περιβαλλοντικών έργων καθώς και έργων κτηματολογίου και GIS, αλλά και υπηρεσίες σε θέματα σχετικά με το στρατηγικό σχεδιασμό, τα επενδυτικά προγράμματα, την έρευνα παγίων και την αξιολόγηση, τη σύνταξη χρηματοδοτικών προτάσεων, την αξιολόγηση έργων και προγραμμάτων.

<https://www.gaiasa.gr/>

Ο ΟΜΙΛΟΣ ΣΑΜΑΡΑΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ δραστηριοποιείται δυναμικά στους κλάδους της βιομηχανίας, των κέντρων εφοδιαστικής (logistics centers), της ενέργειας, της χωροταξίας, της κυκλικής οικονομίας, των υποδομών, της δημόσιας διοίκησης και του τουρισμού.

Ο ΟΜΙΛΟΣ ΣΑΜΑΡΑΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ με 30 χρόνια επιχειρηματικής ιστορίας αποτελεί το μεγαλύτερο όμιλο Συμβούλων Μελετητών με περισσότερα από 500 στελέχη. Διαθέτει ένα πελατολόγιο που ξεπερνά τις 6.000 επιχειρήσεις, διεθνείς ομίλους και φορείς του δημοσίου και ένα διευρυμένο χαρτοφυλάκιο 200 υπηρεσιών.

<https://www.samaras-co.gr/>

Η ΡΟΪΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ Α.Ε. από την ίδρυσή της, το 1995, παρουσιάζει σταθερή ανάπτυξη και έχει καταξιωθεί, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Κύπρο και στην Αιθιοπία, όπου διατηρεί παραρτήματα, ως μία από τις εταιρείες συμβούλων/μελετητών που παρέχουν υπηρεσίες υψηλής ποιότητας.

Η ΡΟΪΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ Α.Ε. παρέχει ολοκληρωμένες υπηρεσίες σε όλο το φάσμα του χωροταξικού και του πολεοδομικού σχεδιασμού, από τα στρατηγικά σχέδια περιφερειακής και αστικής ανάπτυξης έως και τις μελέτες

πολεοδόμησης οικιστικών περιοχών και τις πράξεις εφαρμογής.

<http://www.roikos.gr>

ΧΑΛΚΙΝΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ

CONSORTIS

Η CONSORTIS, διαθέτοντας πολυετή εμπειρία και την απαιτούμενη τεχνογνωσία, δραστηριοποιείται στο χώρο των μελετών και των υπηρεσιών μηχανικής και γεωπληροφορικής.

Η CONSORTIS παρέχει γεωχωρικές υπηρεσίες, υπηρεσίες σχεδιασμού και ανάπτυξης γης, υπηρεσίες σχετιζόμενες με ζητήματα περιβάλλοντος και μεταφορών καθώς και συμβουλευτικές υπηρεσίες.

<https://www.consortis.gr/el>

Η MARATHON DATA SYSTEMS

υποστηρίζει και διαθέτει ολοκληρωμένες λύσεις πληροφορικής με πλήρη εξειδίκευση

και τεχνογνωσία πλέον των σαράντα (40) ετών στον τομέα των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (GIS).

Η MARATHON DATA SYSTEMS, ήδη από το 1983, εισάγει στην ελληνική και στην κυπριακή αγορά, ως αποκλειστικός αντιπρόσωπος της Esri, τα Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών ArcGIS, καθώς και άλλα εξειδικευμένα προϊόντα πληροφορικής, που διακρίνονται για την καινοτομία, την υψηλή τεχνολογία, την ποιότητα και αξιοπιστία, την συνέχεια και συνέπεια στον χρόνο.

www.marathondata.gr

Η REDEPLAN αποσκοπεί στην περιβαλλοντική, λειτουργική, πολιτιστική και αισθητική αναβάθμιση του δομημένου χώρου.

Η REDEPLAN έχει ως αντικείμενα την υλοποίηση μεγάλων επενδύσεων και υποδομών, τη χωροθέτηση, αδειοδότηση και ανάπτυξη επιχειρήσεων στη βιομηχανία και την εφοδιαστική (logistics), τη διοίκηση, μελέτη και οργάνωση της υλοποίησης τεχνικών έργων και υποδομών, τον ενεργειακό και βιοκλιματικό σχεδιασμό και την κυκλική οικονομία.

www.redeplan.gr

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ

Η ΕΨΑ Α.Ε. από το 1924 συνεχίζει αδιάκοπα και με μεγάλη επιτυχία την πορεία της στην ελληνική αγορά αναψυκτικών και χυμών.

Η ΕΨΑ Α.Ε., με εξαγωγική δραστηριότητα σε πάνω από 30 χώρες, βρίσκεται στην πρώτη γραμμή των εξελίξεων και της καινοτομίας διεθνώς και παραμένει ιδιαίτερα ελκυστική σε όσους συνειδητά αναζητούν την υψηλή ποιότητα και την ανώτερη γεύση.

<https://epsa.gr/el/>

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Ο ΟΜΙΛΟΣ ΚΑΡΕΚΛΙΔΗ δραστηριοποιείται στον τομέα των εκδόσεων από το 1996 στην πόλη του Βόλου. Ο ΟΜΙΛΟΣ ΚΑΡΕΚΛΙΔΗ καλύπτει τις ειδησεογραφικές εξελίξεις σε διεθνές, εθνικό και τοπικό επίπεδο.

<https://magnesianews.gr/>

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

<https://conferenceprd6.prd.uth.gr/>

Συμμετοχή των μελών του ΤΜΧΠΠΑ στο 61^ο συνέδριο της ERSA

Κατά το χρονικό διάστημα από τις 22/08/2022 ως και τις 26/08/2022 διεξήχθη το 61ο Συνέδριο της ERSA με θέμα «Disparities in a Digitalizing (Post-COVID) World». Το Συνέδριο διεξήχθη υβριδικά, τόσο με δυνατότητα φυσικής παρουσίας (στο Pecs της Ουγγαρίας) όσο και με δυνατότητα διαδικτυακής συμμετοχής.

Τα μέλη του ΤΜΧΠΠΑ συμμετείχαν στο Συνέδριο με τις ακόλουθες εισηγήσεις:

Kallioras D. and Adamakou M. (2022), Interregional direct investment flows in the EU: Relations of dependence?

Kallioras D., Niavis S., Petrakos G. and Adamakou M. (2022), The role of agglomeration dynamic in the (extensive-form) growth process: Evidence from China.

Rasvanis E., Kallioras D., Tsiapa M., Petrakos G. Manetos P., Topaloglou L. and Adamakou M. (2022), Interregional direct investment flows in the EU: Do national borders matter?

Topaloglou L., Manetos P., Rasvanis E., Kallioras D. and Kapitsinis N. (2022), Investment flows from Greece to Bulgaria and the COVID19 pandemic: Is there an investment halt?

Athanasopoulou E., Markou M., Gospodini A., Daousi C. (2022) Which are the most important SDGs in COVID-19 times according to university students? A case study from Greece

Charalampidou V., Gourgiotis A. (2022) Approaching the role and hierarchy of the spatial network in Greece

Tsiapa M. (2022) Crisis before crisis, recovery what kind of recovery? The case of Greece

Tsiapa M. (2022) Productivity stagnancy and structural adjustments

Επιστημονικό Περιοδικό «ΑΕΙΧΩΡΟΣ: Κείμενα Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Ανάπτυξης»

Στην ιστοσελίδα του Επιστημονικού Περιοδικού «Αειχώρος: Κείμενα Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Ανάπτυξης» έχουν αναρτηθεί τα ακόλουθα τεύχη:

- (ειδικό) τεύχος 33

<https://journals.lib.uth.gr/index.php/aeihoros/issue/view/109>

- τεύχος 34

<https://journals.lib.uth.gr/index.php/aeihoros/issue/view/123>

Λοιπή επιστημονική δραστηριότητα

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ Δ. ΚΑΛΛΙΩΡΑ ΩΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΗ ΕΛΙΔΕΚ

Με απόφαση της Διευθύντριας του ΕΛΙΔΕΚ κας Αικατερίνης Κουραβέλου, ο Αν. Καθηγητής του ΤΜΧΠΠΑ **Δημήτρης Καλλιώρας** ορίστηκε Πιστοποιητής Υλοποίησης Επαλήθευσης Φυσικού Αντικειμένου των Χρηματοδοτούμενων Έργων στο πλαίσιο της «1ης Προκήρυξης Ερευνητικών Έργων ΕΛΙΔΕΚ για μέλη ΔΕΠ και ερευνητές / ερευνήτριες και την προμήθεια ερευνητικού εξοπλισμού μεγάλης αξίας».

***

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ Δ. ΚΑΛΛΙΩΡΑ ΣΤΙΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ERSA COUNCIL ΚΑΙ ΤΟΥ ERSA EOC

Ο Αν. Καθηγητής **Δ. Καλλιώρας** συμμετείχε, κατόπιν πρόσκλησης, στις συνεδριάσεις του ERSA Council και του ERSA EOC (European Organizing Committee) οι οποίες διεξήχθησαν στις 24/08/2022 και 26/08/2022, αντίστοιχα.

***

Η Επίκ. Καθηγήτρια **Αναστασία Τασοπούλου** συμμετείχε μετά από πρόσκληση στη 2η συνάντηση εργασίας με θέμα την 'Ολοκληρωμένη ενεργειακή μετάβαση του Δήμου Θέρμης προς την κλιματική ουδετερότητα' (Θέρμη Θεσσαλονίκης, 8/7/2022). Στην εισήγησή της η Α. Τασοπούλου παρουσίασε μία μεθοδολογία για τον συμμετοχικό ενεργειακό σχεδιασμό σε τοπικό επίπεδο που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του έργου 'Institutionalized Integrated Sustainable Energy and Climate Action Plans' (2ISECAP, HORIZON 2020). Το έργο 2ISECAP στοχεύει να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ του τοπικού βιώσιμου ενεργειακού σχεδιασμού και της εφαρμογής του, υποστηρίζοντας την ανάπτυξη ικανοτήτων των δημόσιων αρχών αλλά και αναπτύσσοντας τη συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών προς την ενεργειακή μετάβαση. Για περισσότερες πληροφορίες: <https://2isecap.eu/>

Νέα του AESOP

Το Παγκόσμιο Συνέδριο Σχολών Planning οργανώνεται κάθε 5 χρόνια από το Global Planning Education Association Network (GPEAN) που είναι ένα δίκτυο 11 Σχολών Planning από όλο τον κόσμο (συμπεριλαμβανόμενου και του AESOP).

Για περισσότερες πληροφορίες: <https://www.gpean-planning.org/>

Το 5ο Παγκόσμιο Συνέδριο Σχολών Planning πραγματοποιήθηκε μαζί με το 16ο Συνέδριο της Ένωσης Ασιατικών Σχολών Planning στο Μπαλί στην Ινδονησία από 29 Αυγούστου μέχρι 2 Σεπτεμβρίου 2022. Η μορφή της οργάνωσης του συνεδρίου ήταν υβριδική και το θέμα του ήταν "Planning A Global Village: Inclusion, Innovation, and Disruption".

Για περισσότερες πληροφορίες: <https://wpsc-apsa2022.org/>

Στο συνέδριο συμμετείχαν η **Αναστασία Μιχαηλίδου** (απόφοιτος του Τμήματος) και ο **Αλέξης Δέφνερ** με την εισήγησή τους 'Planning for climate change and environmental protection: the case of the hotel owners in Halkidiki, Greece'.

Στο πλαίσιο του συνεδρίου ορίστηκε και η Τριμελής Διοικούσα Επιτροπή του επόμενου Παγκόσμιου Συνεδρίου του 2026 που αποτελείται από τους εκπροσώπους του AESOP (Αλέξης Δέφνερ), του ANZAPS (Australia and New Zealand Association of Planning Schools) και του ASPI (Indonesian Planning Schools Association).

Νέα του ΣΕΜΠΧΠΑ

Ο Σύλλογος Ελλήνων Μηχανικών Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης πραγματοποίησε τις παρακάτω δράσεις:

1. Απέστειλε το ΥΠΕΝ επιστολή με αίτημα την τροποποίηση του οργανογράμματος του Υπουργείου όσον αφορά την ειδικότητα του/της προϊστάμενου/ης της Γενικής Διεύθυνσης Χωρικού Σχεδιασμού.

Η επιστολή είναι διαθέσιμη στον σύνδεσμο https://www.chorotaxia.gr/ftp/2022/12_190722_SEMPXPA_EpistolI_YPEN_organogr.pdf

2. Απέστειλε στο ΥΠΕΝ υπόμνημα κατά τη διαβούλευση του Σχεδίου Νόμου με τίτλο: «Διατάξεις για την απλοποίηση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, των περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων και την προστασία του περιβάλλοντος, επείγουσες δασικές, χωροταξικές και πολεοδομικές διατάξεις, θέσπιση πλαισίου για την ανάπτυξη των Υπεράκτιων Αιολικών Πάρκων, αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης και ζητήματα κυκλικής οικονομίας». Στη συνέχεια προσκλήθηκε και συμμετείχε στη συζήτηση του Σχεδίου Νόμου στη Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου της Βουλής. Το σχετικό υπόμνημα είναι διαθέσιμο στον σύνδεσμο

https://www.chorotaxia.gr/ftp/2022/10_180722_SEMPXPA_NS_perib_adeiod_klp.pdf

3. Προσκλήθηκε και συμμετείχε στη συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Παραγωγής και Εμπορίου της Βουλής για τη συζήτηση του Σχεδίου Νόμου με τίτλο: «Εκσυγχρονισμός της Αδειοδοτικής Διαδικασίας Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας – Β' Φάση, Αδειοδότηση Παραγωγής και Αποθήκευσης Ηλεκτρικής Ενέργειας, Πλαίσιο Ανάπτυξης Πιλοτικών Θαλάσσιων Πλωτών Φωτοβολταϊκών Σταθμών και Ειδικότερες διατάξεις για την Ενέργεια και την Προστασία του Περιβάλλοντος»

Το σχετικό υπόμνημα είναι διαθέσιμο στον σύνδεσμο

https://www.chorotaxia.gr/ftp/2022/08_210622_SEMPXPA_SN_APE_.pdf

Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματός μας

Σας ενημερώνουμε για τις παρακάτω προκηρύξεις - προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης της Πολυτεχνικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας:

ΠΜΣ «Αστικές Αναπλάσεις, Αστική Ανάπτυξη και Αγορά Ακινήτων». Πληροφορίες στην ιστοσελίδα http://www.prd.uth.gr/m_urudre/ και στη Γραμματεία του ΠΜΣ (τηλ. 24210-74455, e-mail: prd6a@uth.gr)

ΔΠΜΣ «Διαχείριση Έργων, Συγκοινωνιακός και Χωρικός Σχεδιασμός» (Διατμηματικό με το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών της Πολυτεχνικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας). Πληροφορίες στις ιστοσελίδες <http://pmtsp-master.uth.gr> ή http://www.prd.uth.gr/m_pmtsp/ και στη Γραμματεία του ΔΠΜΣ (τηλ. 24210-74455, e-mail: pmtsp-master@uth.gr)

ΔΠΜΣ «Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Τουρισμού και Πολιτισμού» (Διατμηματικό με το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου

Θεσσαλίας). Πληροφορίες στην ιστοσελίδα <http://tourismculture-pms.uth.gr/> και στη Γραμματεία του ΔΠΜΣ (τηλ. 24210-74381, e-mail: tourismculture_pms@uth.gr)

ΔΠΜΣ «Βιώσιμη Διαχείριση Περιβαλλοντικών Αλλαγών και Κυκλική Οικονομία» (Διατμηματικό με το Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών και το Τμήμα Γεωπονίας Φυτικής Παραγωγής και Αγροτικού Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας). Πληροφορίες στην ιστοσελίδα http://www.prd.uth.gr/m_smeccce/ και στη Γραμματεία του ΔΠΜΣ (τηλ. 24210-74173, e-mail: vidipako@uth.gr)

ΔΔΠΜΣ «Στρατηγική Διοίκηση και Ανταγωνιστικότητα (MBA in Strategic Management)» (Διϊδρυματικό-Διατμηματικό με το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών). Πληροφορίες στην ιστοσελίδα <http://mbasda.econ.uoa.gr/> και στη Γραμματεία του ΔΔΠΜΣ (τηλ. 210-3689456, 210-3689295, 24210-74455, e-mail: sda@econ.uoa.gr)

Λοιπά

Ο Διευθυντής και τα μέλη του Εργαστηρίου Αναπτυξιακής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας εκφράζουμε θερμά συλλυπητήρια για τον αδόκητο χαμό του εκλεκτού συναδέλφου Konrad Czapiewski (Polish Academy of Sciences).

https://www.igipz.pan.pl/member/show/konrad_czapiewski.html

Με τον Konrad, είχαμε δημιουργήσει μια ειλικρινή και αγαστή σχέση κατά τη διάρκεια της διετούς συνεργασίας μας στο Ερευνητικό Πρόγραμμα ESPON IRiE (Interregional Relations in Europe).

Konrad, αναπαύσου εν ειρήνη.

The Director and the members of the Development Policy Laboratory of the University of Thessaly express our deepest condolences for the untimely death of the distinguished colleague Konrad Czapiewski (Polish Academy of Sciences).

https://www.igipz.pan.pl/member/show/konrad_czapiewski.html

With Konrad, we had established a sincere and fruitful relationship during our two years of collaboration in the ESPON IRIE (Interregional Relations in Europe) Research Program.

Konrad, rest in peace.

Editorial (συνέχεια από την 1^η σελίδα)

1. Μετά τις καταστροφές του Β' Παγκοσμίου Πολέμου

Η επιθυμία αναστροφής της ιστορίας μέσω της ανάκτησης της προπολεμικής εικόνας της πόλης, μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, σε Βαρσοβία, Βουδαπέστη, Μόναχο, Δρέσδη, Ρίμινι, Λονδίνο κ.α., αφορούσε προνομιακά τους χαμένους του πολέμου, όπου διαρκούσε ως και πρόσφατα. Χαρακτηριστική η περίπτωση του εκτεταμένου ιστορικού κέντρου της Δρέσδης, που η αποκατάσταση μνημείων του συνεχιζόταν ως και το 2005, αλλά και της πλατείας Römerberg, στη Φρανκφούρτη του Μάιν, που η ανακατασκευή μεσαιωνικών κτηρίων της, που είχαν ισοπεδωθεί κατά τη διάρκεια συμμαχικών βομβαρδισμών, τον Μάιο του 1945, πραγματοποιήθηκε μόλις την δεκαετία του 1980, βάσει καρτ-ποστάλ του 1900.

Η διαχρονική αντιμετώπιση της εκκλησίας Frauenkirche της Δρέσδης, είναι ενδεικτική της διαφοράς αντιλήψεων και πολιτικών σκοπιμοτήτων, πριν και μετά το 1989, χρονολογίας ορόσημου για την πτώση του

τείχους του Βερολίνου και την επανένωση Δυτικής και Ανατολικής Γερμανίας. Για το προηγούμενο, κομμουνιστικό καθεστώς, προστατευτέο αγαθό αποτελούσε η αυθεντική μορφή του βομβαρδισμένου μνημείου, εν μέσω σωρού ερειπίων, καθώς αυτή υπηρετούσε την σκοπιμότητα διατήρησης της μνήμης της "θηριωδίας" των συμμάχων, την οποία φρόντιζε να συντηρεί με σχετικές εκδηλώσεις κατά την επέτειο του βομβαρδισμού. Η ανάκτηση του μνημείου, μετά την πλήρη ανακατασκευή της εκκλησίας (1994-2005), αλλά και του περιβάλλοντος ιστορικού ιστού της πόλης, αντανάκλα την επιθυμία αναστροφής της ιστορίας και διεκδίκησης κυρίαρχου ρόλου της ενιαίας Γερμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ενώ συνιστά τυπικό βήμα της διαδικασίας οικοδόμησης έθνους, μετά τη συνένωση Δυτικής και Ανατολικής Γερμανίας.

Η αντιμετώπιση της εκκλησίας Kaiser Wilhelm Memorial, στο Βερολίνο, αποτελεί επίσης περίπτωση άξια αναφοράς, γιατί πρόκειται για μια από τις εξαιρέσεις διατήρησης μνημείου σε μορφή ερειπίου, σε μια ενδιαφέρουσα συνύπαρξη με τη μοντέρνα νέα εκκλησία του 1956, σε κεντρικότατο σημείο της πόλης, στη Breitscheidplatz, τη μεγάλη πλατεία που μαζί με τη λεωφόρο Kurfürstendamm, σηματοδοτεί το κέντρο του πρώην Δυτικού Βερολίνου, τη σημερινή City West.

2. Μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης

Η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης (1991) αποτελεί χρονικό ορόσημο για τη νεώτερη ευρωπαϊκή ιστορία, όσον αφορά την οικοδόμηση νέων εθνών, αλλά, και κυρίως, όσον αφορά τη διαχείριση της υλικής πολιτισμικής κληρονομιάς στις χώρες της πρώην ανατολικής Ευρώπης, πρώην μέλη του Συμφώνου της Βαρσοβίας, με πλήρη πολιτική, στρατιωτική και οικονομική

εξάρτηση από την Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών. Μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, τα μεν νέα έθνη, πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες, επιδίδονται στην καταστροφή του κοινού κομμουνιστικού παρελθόντος και της κομμουνιστικής συλλογικής μνήμης, ως προϋπόθεση για την οικοδόμηση μιας νέας μνήμης, οι δε χώρες της πρώην ανατολικής Ευρώπης, μετά τον πολιτικό μετασχηματισμό τους, σε αποκήρυξη στοιχείων άυλης και υλικής «κομμουνιστικής κληρονομιάς», ενίοτε με υπερβάλλοντα ζήλο. Εκτός από αμιγώς κομμουνιστικά σύμβολα, όπως τα αγάλματα του Λένιν, που γκρεμίζονταν σε πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες, μέχρι και το όχι μακρινό 2014 (στο Χάρκοβο, άγαλμα ύψους 8,5 μέτρων, της δεκαετίας του '60, το μεγαλύτερο της Ουκρανίας), κτήρια και άλλα αμφιλεγόμενα μνημεία σε χώρες της πρώην ανατολικής Ευρώπης, θυσιάστηκαν ως "ανεπιθύμητη κληρονομιά".

Η περίπτωση του πολωνικού Μνημείου Ανδρείας των Εξεγερμένων στο βουνό της Αγίας Άννας, αποτελεί ενδεικτικό παράδειγμα διαχρονικής πολιτικής εκμετάλλευσης της πολιτισμικής κληρονομιάς. Κατασκευάστηκε το 1937-38, ως Μουσολείο πεσόντων Γερμανών στρατιωτών, τροποποιήθηκε την άνοιξη του 1945, οπότε η πολωνική διοίκηση αφαίρεσε τις στάχτες των Γερμανών στρατιωτών για να τις αντικαταστήσει με τα λείψανα των πεσόντων Πολωνών ανταρτών, ενώ την περίοδο πλήρους πολιτικής και οικονομικής εξάρτησης από την Σοβιετική Ένωση, οπότε ο γλύπτης Dunikowski σκάλισε, σε έναν από τους πυλώνες του, την προπαγανδιστική σύνθεση στρατιωτών του Κόκκινου Σοβιετικού Στρατού και του Πολωνικού Λαϊκού Στρατού, κάτω από λάβαρο με σφυροδρέπανο, ο εορτασμός των εξεγερμένων έγινε μέρος της εκδήλωσης υποστήριξης του σοσιαλισμού με διοργάνωση της εργατικής τάξης. Μετά το 1989, οπότε η κρατική υποστήριξη

διοχετεύθηκε σε εκκλησιαστικά ιδρύματα, οι Φραγκισκανοί επέκτειναν σημαντικά το προσκύνημα της Αγίας Άννας εις βάρος του μνημείου, το οποίο πλέον απειλείται με κατεδάφιση ως "κομμουνιστική κληρονομιά" σε εφαρμογή σχετικού πολωνικού νόμου του 2016.

3. Μετά τη διάλυση της πρώην Γιουγκοσλαβίας

Η προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς αποτελεί διαχρονικά διακηρυγμένη ευρωπαϊκή προτεραιότητα. Η "ανεκτίμητη πολιτιστική αξία της... και ο ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει στη διαμόρφωση μιας κοινής ευρωπαϊκής ταυτότητας καθιστούν τη διατήρησή της θέμα ζωικής σημασίας", αναφέρεται στη Διακήρυξη του Άμστερνταμ (1975: εδάφ. α'). Υπ' αυτή την έννοια, τα μνημεία υλικής πολιτισμικής κληρονομιάς αναμένεται να συμβάλουν, αναλόγως με τη διαμόρφωση μιας υπερεθνικής ευρωπαϊκής ταυτότητας, επίσης και στην οικοδόμηση εθνών, ως ενοποιητικά σημεία πολιτισμικής αναφοράς των διαφόρων εθνοτικών ομάδων. Ωστόσο, έχει διαπιστωθεί, πως σε έντονα διχασμένες κοινωνίες, με πρόσφατο εμφυλιοπολεμικό παρελθόν, όπως στην περίπτωση της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, μετά τη λήξη του πολέμου του 1992-95, τα μνημεία δεν είναι εύκολο να λειτουργήσουν θετικά, αντίθετα είναι δυνατόν να οχυρώσουν τις διαιρέσεις, ακόμη και να προδιαγράψουν μελλοντικές συγκρούσεις. Σ' ένα τέτοιο πλαίσιο, ήταν αναμενόμενο, να αναζητηθούν προπολεμικά μνημεία με σαφή ενωτικό συμβολισμό ή που τουλάχιστον δεν παραπέμπαν σε διχαστικές μνήμες των τριών κοινοτήτων, στα οποία να αποδοθούν νέες ερμηνείες, στην κατεύθυνση ενίσχυσης μιας ενιαίας βοσνιακής ταυτότητας, απέναντι στην ύπαρξη των τριών διακριτών εθνικιστικών ταυτοτήτων, και αποκατάστασης του πολυεθνικού

χαρακτήρα της χώρας, που ήταν ένας από τους κύριους στόχους των Ειρηνευτικών Συμφωνιών του Ντέιτον.

Ιδανικό σ' αυτή τη στόχευση, αλλά και μοναδικό, ίσως, τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση του Μόσταρ και της Παλιάς του Γέφυρας (Stari Most), που καταστράφηκε κατά τον πόλεμο το 1993, ξαναχτίστηκε με βάση το αρχικό σχέδιο το 2004 και, από το 2005, ήδη αποτελεί Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO, με βάση το κριτήριο έξι του σχετικού "τεστ αυθεντικότητας", ως "σύμβολο συμφιλίωσης, διεθνούς συνεργασίας και συνύπαρξης διαφορετικών πολιτιστικών, εθνοτικών και θρησκευτικών κοινοτήτων". Μπορεί κανείς να δεχθεί πως, παρά το εξ ορισμού έλλειμα αυθεντικότητας, αφού πρόκειται για ανακατασκευή, το μνημείο μπορεί να επιτελεί τον διδακτικό του ρόλο, εφόσον βεβαίως συνδυαστεί και με πρόβλεψη επί τόπου ενημέρωσης για την ιστορία του, ώστε να μην υπάρξει παραπλάνηση των επισκεπτών του όσον αφορά τον χρόνο κατασκευής του, όμως δύσκολα μπορεί να αποφύγει τη σκέψη πως η γέφυρα, που καταστράφηκε "ως πολιτική πράξη", επιλέχθηκε να ενταχθεί στον κατάλογο της Παγκόσμιας Κληρονομιάς, επίσης "ως πολιτική πράξη".

4. Στον πόλεμο της Ουκρανίας

Οι απώλειες στοιχείων της υλικής πολιτισμικής κληρονομιάς της Ουκρανίας, κατά τον πρόσφατο πόλεμο που βρίσκεται ακόμα σε εξέλιξη, αφορά, αυτονοήτως, καταστροφές από τις πολεμικές επιχειρήσεις, αλλά και πράξεις αντεκδίκησης με κύριο αντικείμενο προπαγανδιστικά μνημεία της Ρωσο-Ουκρανικής φιλίας. Σε κάθε περίπτωση, ο πόλεμος της Ουκρανίας δεν μπορεί να ερμηνευθεί χωρίς γνώση της πρόσφατης ιστορίας των δύο λαών, και πάντως όχι χωρίς αναφορά στο προηγούμενο της Κριμαίας, το 2013-14,

οπότε η Ρωσία, μέσω υβριδικού πολέμου, με προπαγάνδα και πόλεμο πληροφοριών, κατάφερε να προσαρτήσει την κριμαϊκή χερσόνησο, χωρίς να εξαπολύσει στρατιωτική επίθεση. Καταπιεσμένες μνήμες από εκείνη την περίοδο, σ' ένα γενικότερο αντικομμουνιστικό, πλέον αντιρωσικό, κλίμα, τροφοδοτούν μίσος και χρήση βίας, που θεωρητικά νομιμοποιείται εξ άλλου σήμερα, στο πλαίσιο του νομικά κατοχυρωμένου δικαιώματος της άμυνας, ενώ, με τη στρατιωτική εισβολή στην Ουκρανία, η Ρωσία, πλέον, αντιπαρατίθεται ευρύτερα με την Δύση, την ΕΕ, το ΝΑΤΟ, τις ΗΠΑ. Καθώς, κατά τη διάρκεια του πολέμου δεν είναι δυνατή η αντικειμενική πληροφόρηση, αφού ο υπέρτατος σκοπός της νίκης, "αγιάζει" την επικοινωνιακή χειραγώγηση, και καθώς οι μόνες πηγές πληροφόρησης, αυτή τη στιγμή, είναι οι ελεγχόμενες από τα δύο αντιμαχόμενα στρατόπεδα, ευχής έργον θα είναι, όταν, μετά τη λήξη του πολέμου, φανεί η ακριβής εικόνα, αυτή να περιλαμβάνει τις ελάχιστες δυνατές απώλειες.

Σχετικοί προβληματισμοί

Η στρατιωτική εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία τον περασμένο Φλεβάρη, 77 χρόνια μετά τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και 33 χρόνια από την πτώση του τείχους του Βερολίνου και τη λήξη του Ψυχρού Πολέμου, αλλά και τη μάλλον βιαστική αναγγελία του "Τέλους της Ιστορίας", μας επισημαίνει, με τον πλέον τραγικό τρόπο, πως ο πόλεμος ανάμεσα σε κράτη, πολιτικές, δηλαδή, οντότητες, εδαφικά προσδιορισμένες με κυβερνήσεις που διαθέτουν το μονοπώλιο της δημόσιας εξουσίας νόμιμης άσκησης βίας, επιστρέφει στην Ευρώπη. Πέραν της ανθρωπιστικής και των άλλων διαστάσεών του, ο πόλεμος στην Ουκρανία προβληματίζει, και όσον αφορά την τύχη της υλικής πολιτισμικής κληρονομιάς της. Το ιστορικό κέντρο της πόλης Λβιβ και ο

καθεδρικός ναός της Αγίας Σοφίας του Κιέβου, αποτελούν, μεταξύ άλλων, μνημεία παγκόσμιας κληρονομιάς, καταχωρημένα στον σχετικό κατάλογο της UNESCO, για τα οποία ο διεθνής οργανισμός έχει εκφράσει τις σοβαρές του ανησυχίες από τον περασμένο Μάρτιο. Καθώς η διαχείριση της πολιτισμικής κληρονομιάς, άρα η διαχείριση της συλλογικής μνήμης και λήθης, σε καιρό ειρήνης, δεν είναι απαλλαγμένη από πολιτικές σκοπιμότητες, πολύ περισσότερο, δεν περιμένει κανείς κάτι τέτοιο, σε καιρό πολέμου, και ακολουθώντας κατά την περίοδο αμέσως μετά τον πόλεμο.

παρατηρούνται ιστορικά και διαρκώς εξελίσσονται, είναι θεμιτή και αναμενόμενη και για το παρόν και το μέλλον. Η διαφύλαξη, όμως, των πολιτισμικών πόρων, συνεχώς ερμηνευόμενων, με διατήρηση των αυθεντικών υλικών τεκμηρίων του παρελθόντος, αποτελεί προϋπόθεση για τη δυνατότητα διαφορετικών ερμηνειών και στο μέλλον.

* Νίκος Σαμαράς

Λέκτορας με γνωστικό αντικείμενο Αναπλάσεις Ιστορικών Κέντρων / Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης / Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Η ύπαρξη διαφορετικών αντιλήψεων, όσον αφορά τη διαχείριση μνημείων της πολιτισμικής κληρονομιάς, οι οποίες